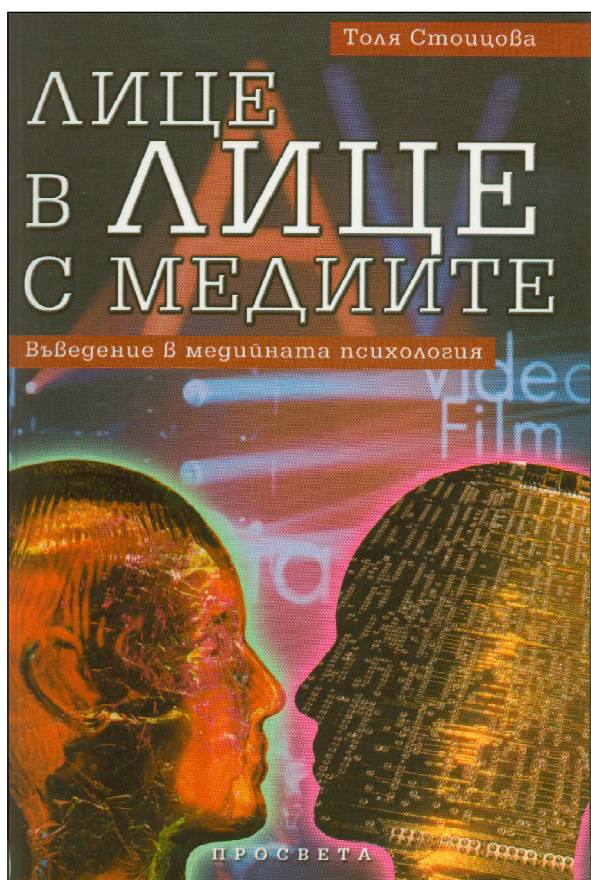

МАСОВАТА КОМУНИКАЦИЯ – АРХИТЕКТ НА ЧОВЕШКИЯ СВЯТ

Нов труд – компендиум по медийна психология с насоченост на справочно издание

Събина Ефтимова

*Стоицова, Толя. Лице в лице с медиите: Въвед. в медийната психолог. София: Просвета, 2004.
291 с.: сх., табл., граф. [Библиогр. списък на] литература: 244 неном. назв. на кирил. и лат.*

Медийната психология е ултрамодерна интердисциплинарна сфера, в която компактно се отразява знанието по феноменология на масовите комуникации.

Съвременният информационен свят е единен и управлението на масовите комуникации не може да подмине уникалния си инструмент – медийната психология, защото именно чрез него се изгражда многомерното информационно пространство.

Научно внедрение по третираната тема, изключително прагматично разглеждане на информационната дейност, дълбоко опериране с големи човешки популации – това са основните орбити на многомерно изследване на съвременните медии. Именно по този начин всички сфери на науката и индустриалното електронно производство са свързани в единен възел.

Удивителната граница между социологията и психологията, масата и хора е индивидът. Нов тип масова култура, нов тип организация и управление на обществото е хипермоделирането чрез информационни знамиеви продукти. Нова за нашия – посттоталитарен – тип общество е подобна трактовка. В основата на тази феноменология се наблюдава идеята: **да не се нарушават моралните закони и норми.**

Събитие е, че на културния хоризонт от публикации в България се появи ново издание – „Лице в лице с медиите: Въведение в медийната психология“, което

синтезира представите на модерната история и теория на културата в различни социални области на традиционния начин за организация на обществения живот и свръхмодерните електронни технологии.

Авторът на книгата – ст.н.с., д.психолог.н. Толя Стоицова – социален психолог, специалист по комуникации – е добре известна на научното общество с поредица от предишни публикации в областта на масовата комуникация.

Интересното в рецензираната книга е, че тя представява комплексно интерпретиране на проблема за медийната психология.

В увода (с. 7-9) авторът резюмира главната идея на своя труд: „обхваща същността и взаимосвързаността между различните форми на общуване, включително и на тези, които са продукт от въвеждането на новите комуникативни технологии“ (с. 7). Изтъкнато е, че големите проблеми, свързани с медиите, се разполагат във възможността те да влияят върху аудиторията. Обърнато е внимание върху две основни причини на тази феноменология:

– независимо от личните предпочитания и емоции, съвременните деца се раждат в компютърен свят, в който се преодоляват традиционните бариери на времето и пространството и имат възможност да общуват посредством новите технологии;

– историята на българските средства за масови комуникации не познава подобен бум на развитие;

– едновременно със свободата на словото в развитието на масмедията се наблюдават и негативни ефекти.

Третирането на описаната – комплексна – феноменология е сърцевина на книгата.

Изданието е структурирано от пет части. Огледално на въведението – след тези части – е разположено заключението. Книгата съдържа списък на литература и резюме.

Първата част на рецензираното издание поставя в центъра на вниманието взаимодействието между личност и общество (с. 10–26). Тук са повдигнати въпросите за индивидуалния свят на човека и неговата всекидневна реалност. Акцентирано е подробно върху разграничителните възможности на знаниевите (когнитивните). – Термин: Т. С. – Бел.: С. Е.) стилове. Специални схеми показват ситуацията на социални взаимоотношения, включващи индивида (с. 11). Гледищата на

опонентите и личните ни позиции са представени като матрица на комуникация между двама субекти, общуващи „лице в лице“ (с. 14).

Втората част на труда – „Природа и смисъл на комуникацията“ (с. 27–79) представлява системно изложение на:

– **многообразните значения на комуникацията;**

– **целта, равнището и ситуацията на общуването „лице в лице“;**

– **класификацията на модалностите на невербалното общуване;**

– **социалните взаимодействия и индиректната комуникация;**

– социалната компетентност: **„неписаните“ правила на общуването.**

Принципното положение, защитено от авторката, е в разграничаването на феномените на директното общуване „лице в лице“ от индиректното – на масмедията (с. 32-48; 48-71).

Продукти на описаното общуване сме самите ние – всеки индивид в популацията.

Цялата трета част е посветена на въздействието на масмедията. Анализирани са аспектите на това въздействие от гледна точка на историята, моделите на мислене, трансформациите и трансфера на психологическите теории, на психологията на медийната манипулация. Специално внимание е отделено на проблема **„ефекта на третия човек“** (с. 134–142).

Четвъртата част на труда – „Развитие на средствата за масова комуникация: Индиректни форми на общуване“ третира проблеми на социалнопсихологичния анализ на масмедийната психология. Социалният контекст е в центъра на медийната комуникация. Влиянието на новите технологии и глобализацията са изучени в контекста на съвременните проблеми на опосредствената комуникация (с. 143-228). Социалният контекст на медиите организации е обобщен в схема (с. 194), специални таблици са посветени на актуални **Топ класации** (с. 212). Социологични анализи на съвременната американска литература, транслирани чрез медиите, илюстрират тезата на изложението с богатото си фактологично ниво (с. 219–228).

Петата част – „Медии и насилие“ е кулминационна за изследването (с. 228–274). Построен върху статистически данни, този фрагмент на публикацията категорично и еднозначно трактува въпроса за корелацията

между телевизията и насилието. Масмедииите са ориентация за младите хора и очевидна е зависимостта между наблюдаваните проблеми в обществото и внушенията на средствата за масова комуникация. Сравнителен анализ между отношението на български и американски студенти към насилието, експонирано чрез масмедииите, показва калейдоскопа на психологическите внушения на средствата за комуникация. Очевидно, не могат да бъдат пренасяни автоматично модели на внушения от една култура в друга. Дори, често, при такива случаи, последствията са драматични.

Заклучението (с. 274-276) синтезира взаимоотношението комуникация – свят, като планетарен проблем. Изключително сбито, концентрирано и убедително авторката резюмира основната концептуална идея: **масовата комуникация изгражда човешкия свят.**

Книгат е богата на прецизно цитирани източници, коректно изведени в библиографски списък от 243 назв.: 60 на кирилица и 183 на латиница.

Представената модерна история на теорията за комуникациите чрез труда на Толя Стоицова е адресирана към най-широката общественост, което следва да се разглежда като особено достойнство на изданието. Научният подход на авторката допринася многомерният феномен за масовата комуникация да се изложи достъпно в цялостната му системна дълбочина на базата на световния опит. Този мащабен поглед превръща книгата в **компендиум** по третирания въпрос.

Особено съществен е фактът, че именно чрез този компендиум се достига мисията на авторовото схващане: **книгата да служи за превенция – естествена защита – срещу битовистичното възприятие на повърхностните сензации, пошлостта, елементарното мислене, матричното типологизиране...**

Резюмето на изданието, поднесено на английски език (с. 289–290), би могло да бъде предшествано от свой еквивалент на български език, с което читателите биха имали още един ракурс на синтез по проблематиката.

Изданието е подходящ справочник за архитектите на медийното пространство, защото то дава панорама и на теоретичните гледища, и на модерните практики в разглежданата област от позициите на морала в съзвучие с научните норми за обективност на информирането.

СЪВРЕМЕННА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ ЗА МОДЕРНИЯ МУЗЕЙ

Камелия Везирова

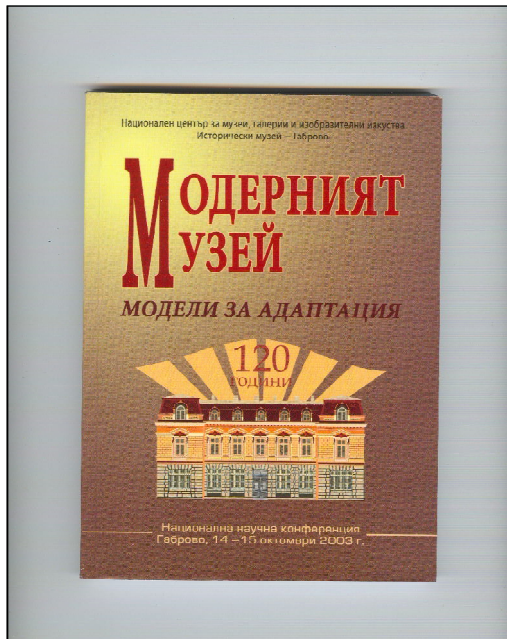
Модерният музей – модели за адаптация: Докл. и науч. съобщ. (Нац. науч. конф., посв. на 120 год. музейно дело в Габрово; Мин. на култ.; Нац. ц-р за музеи, галерии и изобраз. изкуства; Истор. музей – Габрово (Габрово, 14-15 окт. 2003 г.); Съст.: Красимира Чолакова; Науч. рег.: Евгений Сачев; рег.: Добромир Търновски. – В. Търново: Изд. „ФАБЕР“ – 2004. – 224

Музейното дело е част от културата. Музеят се разглежда като един социокommunikативен институт, който играе съществена роля в развитието на обществото. Именно на тази – националнозначима – конференция по музейно дело са разглеждани актуални проблеми на музейната теория и практиката.

Забележителното е, че наскоро се появи и значима книга – интересен труд, в който са събрани представените на конференцията научни доклади.

При първото разглеждане на изданието забелязваме неговите добре обмислени структурни части:

- предисловие (с. 7–11);
- съдържание и комплекс от теми (с. 5–6);
- а) Д-р Евгени Сачев – “Специфика на социокommunikативния механизъм за регулиране на музейната дейност“;
- б) Ирина Пеева – „Модерният музей и ролята му за регионалното културно, туристическо и икон. наследство“;
- в) н.с.Татяна Цанкова – „Ефективният музейен мениджмънт като фактор за модернизиране на музея“;
- г) Екатерина Цекова – „Музейните образователни модели – ресурс за адаптиране на съвременните български музеи“;
- д) Йордан Ал. Йорданов, Бранимира Ант. Димитрова – „Антропологичен музей – концепция, принципи и реализация“;
- е) Петър Тоцев – „Традиция и мода в представянето на музейните експонати“;
- ж) Юлиана Шулекова – „Дечковата къща – идейна концепция и реализация“;
- з) Ангел Гоев – „Присъствието на живо на традиционната духовна култура в музейна среда“;

и) други.

Целта на настоящето изложение е да се представи в обобщен вид интелектуалното ниво на конференцията, материалите на която са предоставени в публикуваното издание.

Както предисловието, така и темите са дадени на български език и трудно може нещо излишно да се намери в текстовете. В изданието кратко и ясно са представени темите, които ще занимават читателя.

Наблюдаваме концентрация на вниманието върху следните проблеми на музейното дело: регионализация (Ир. Пеева); мениджмънт (Т. Цанкова); образователни модели (Ек. Цекова, Р. Събева); идейни реализации (Юл. Шулекова); експедиции (Б. Хараланова) и други.

Акцентът е поставен върху проблемите на културата като системно цяло в нашето съвремие.

Задълбоченият методологичен подход на коференцията е обрнат към голям кръг от хора. Очевидно целта на публикацията е не само музейните специалисти да синхронизират възгледите си, но и широката общественост да има поглед върху музейното дело и музейната политика.

По повод на разглежданата тук публикация искаме да поздравим нейните автори с желанието им да бъдат полезни не само за музейните сътрудници, научните работници и студентите, но и за обществото като цяло: чрез нивото на музейното дело то да се обогати и хармонизира.

Наистина следва да приветстваме идеята: всеки един от нас да осмисли истината за себе си и другите като многообразие – не само в безмълвен, но и в реален открит публичен – на конференция, на музеите – диалог с културното ни историческо наследство.

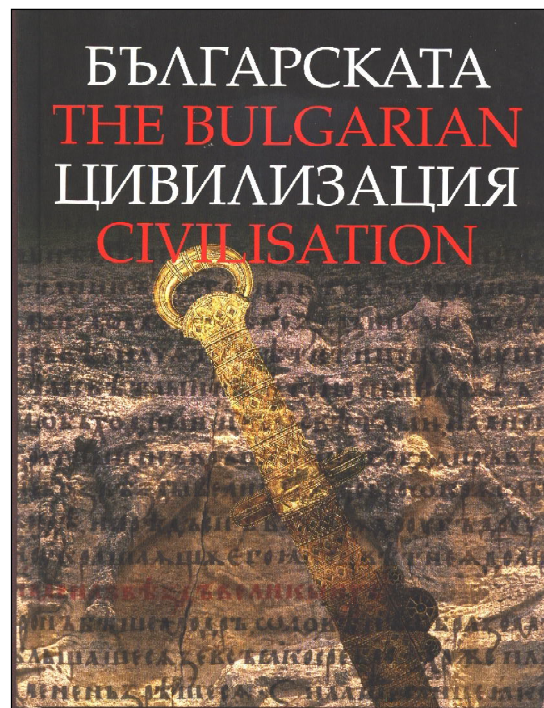

СЪЩЕСТВЕН ТРУД ЗА ИСТОРИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

Илиян Сюземезов

Българската цивилизация: [Систематизирана хронологична енциклопедия] / А. Стаматов, К. Порожанов, Г. Бакалов и др.; Под общ. ред. на Ал. Фол. – София: Печ. „Образование и наука“ ЕАД, 2005. – 368 с.: ил., табл. – Подбр. библиогр. (с. 351-356). – Именен показалец (с. 357–367) / Ст. Иванов.

Др. автори: Г. Владимирова, Пл. Митев, Г. Марков.

Съществено е за придобиване на цялостно културологично знание на изучаването на пътищата на цивилизацията. Голяма е потребността на всеки българин от това да има познания за историята, културата и паметта на своята страна.

Българската цивилизация е кръстопът на множество различни култури. Само този, който има представа за своето минало, гради ефективно бъдещето си.

Интересно и значимо е това, че е издадена книга за история на българската цивилизация по повдигнатите в началото на настоящия текст въпроси.

Целта на това изложение е да представи академичното ниво на рецензирания труд.

Още в началото на своя предговор, подписан от „Издатели и автори“, съвсем справедливо е обърнато внимание: „чрез описанието на конвенционално-установени области“ (с. 10) на една цивилизация се изгражда нейната панорама. В предговора е акцентирано върху календарните факти от генезиса на българската цивилизация, разположени в хронологична рамка. Подходът, използван от авторите за написването на труда, е историографски. Именно този научен метод позволява разглежданата книга да достигне до противопоставяне на митологизацията на цивилизацията на същностното историографското изследване, което в действителност е публикация.

Историографското изследване в своята същност е историко-културологично. В този корен на труда е неговият жанров израз: систематизирана хронологична енциклопедия.

От изложението става ясно, че културологичната карта на авторите е не само мястото на държавните граници на България в една или друга епоха, разглеждани в географски аспект, а и планетарно изграждане на системното цяло на цивилизацията. От историко-географска гледна точка, българите създават своя цивилизация не като „пребиваване“ в земи на два континента, а като „организация и стил на определен тип историческо активно поведение“.

Описаният методологичен подход е авангарден за статуса на ноосферата (информационното общество), когато географските граници губят значението си пред доминацията на културната реалност на цивилизацията, третирана в културологичен аспект.

Внимателният поглед върху систематиката на разделите в изданието показва добре издържана компо-

зиция от съотнасяне на географски ареали към човешкия потенциал. Специално внимание се отделя на езиците. Отделно са изтъкнати леточисленията, държавите и институциите.

Прави впечатление, че възниква известно разсейване на информацията в методологичния възел: ценности – религии – символи – идеи. Очевидно, логиката на композицията на книгата следва да бъде избистрена по отношение на тези градации. Истина е, че в раздела „Ценностите“ присъства религиозният възел на информационното моделиране. Същият този възел неминуемо присъства и в раздела „Символите“. Явно от допълнително уточнение се нуждаят както подреждането, така и напълването на посочените раздели. Възможен вариант за подреждане на материала на книгата за посочения конгломерат в назованите раздели, може би, е подходящо да бъде следният: след „Ценностите“ да се изведат „Символите“, „Религиите“, „Идеите“. Естествено е разположението на раздела „Познанията“ да се появи след „Идеите“. Комплексът „Държавите“ – „Институциите“ – „Другите“ е подходящо да завършва композицията на цикъла.

Особено достойнство на разглежданата книга е Хронологичната ѝ таблица. В едър план по векове в нея са направени синхронни съпоставки за триадата: българите – Европа – света.

Добро е решението всички текстове да се дават паралелно на български и английски език. Лингвистичното ниво на труда е на висота.

Библиографията към изданието е подробна и в добър издържан вид в азбучно-хронологичен порядък на 227 загл. – 166 назв. на кирилица и 61 назв. на латиница. Отделните описания са направени коректно.

Именният показалец към изданието е общ за географските обекти, заглавия на книгите, персоналиите, което облекчава работата с масива на изданието в единство.

Илюстративният материал е на много добро ниво и са използвани подходящи експозиционни решения за труда като цяло.

Вероятно, възприетият подход към изданието в неговите полиграфични решения носи известни проекции за бъдещо електронно издание на труда, което още тук – в настоящия полиграфски еквивалент – прозира и от сърце бихме пожелали на авторския колектив. Именно така „Българската цивилизация“ ще намери по-очевидно планетарното си културно изражение в електронната – виртуална – инфосфера.

НОВ СЪЩЕСТВЕН ПРИНОС ПО НАРОДНИЯ КАЛЕНДАР

Цветелина Цветкова

Български традиционен календар – Илюстр. енциклопед. / Бълг. акад. на науките. ЦБ на БАН; Бълг. енциклопед.; Вера Маринкова, Илонка Атанасова, Зоя Крутимин, Валентин Минов; Под. ред.: Маргарита Василева. – Гловдуб: Изд. Вион, 2004. – 200с.: ил.

Много са индикациите да се наблюдава и изучава националната памет, но е уникална същинската родова памет и култура на един народ.

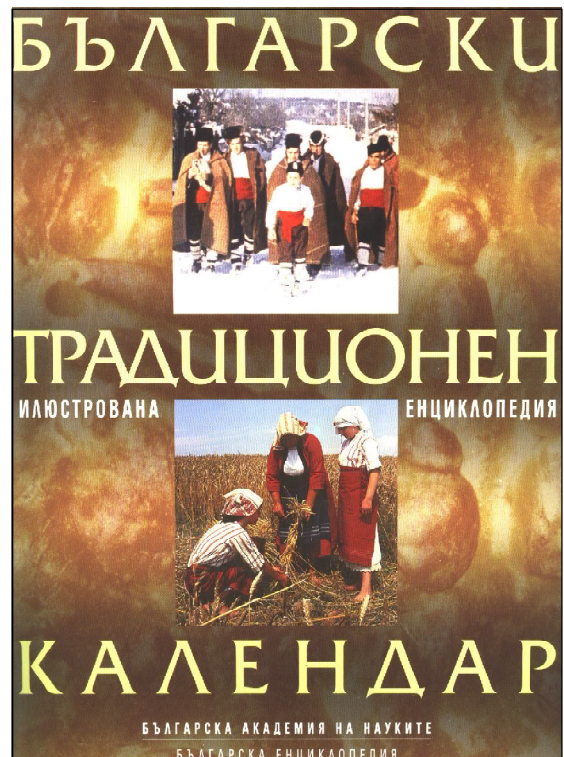
Уникална е ролята на народния календар за разлика от традиционните църковен и астрономически календари.

Народният календар в резюме е това, което е народната памет. Може да се каже, че народният календар своеобразна народопсихология и историография.

Забележително е, че наскоро се появи интересен труд по третираната тук тема.

Целта на настоящето изложение е да се представи феноменологията на народния календар в рецензираната книга.

Още в предговора (с. 8) авторът доц. д-р. Маргарита Василева споменава за българските календарни празници и обичаи, които представляват твърде сложно по произход и същност социокултурно явление; те се формират като система в процеса на консолидация на българската народност. Корените на празниците отвеждат до прастари езически представи и вярвания, митове, култове и божества, чрез които човекът опознава заобикалящия го свят и търси мястото си в него, за да оцелее. Чрез тези празници народът осмисля периодично повтарящите се явления и връзки в природата, от които до голяма степен зависят труда и живота му.

С богатото си съдържание, вплътено в действие, слово, музика, танц, пластични обредни форми, традиционните празници и обичаи запазват своето изключително място в живота на народа ни като жива традиция. Те са своеобразна, строго изградена система за отчитане на времето и организиране на стопанската дейност в рамките на годишния календарен цикъл и неговите сезони. Освен че бележат календарното време, празниците извеждат хората от ежедневието на делника им и ги поставят в атмосферата на обреднозначимото. В празничното общуване се регулират отношенията в семейството, рода, селищната общност, държавата.

Традиционните календарни празници са част от безценния духовен фонд на нашето културно наследство. Пренесени през вековете и помогнали да се съхраним като народ, именно те и днес се вплитат в съвременната празничност, запазвайки нейното етническо своеобразие. Това народно богатство, съхранило душевността на българина, е нашият влог в общоевропейската култура.

Като особено достойнство на разглеждания предговор към книгата следва да се изтъкне неговата лаконичност, синтетичен характер и висока концентрация на

изложението. Тази лаконичност е подходяща за третирания тип издание – илюстрирана енциклопедия.

Посоченият лапидарен стил на предговора кореспондира с възприетия стил и в самия основен корпус на книгата. Отделните статии за календарните празници и обреди са написани по единна структура. С надебелен шрифт са обозначени техните наименования и синоними. Например, в статията „Малка Колада“ (с. 23–26) са посочени и синоними: „Кадена вечер“, „Вечерня Неядка“. В същата статия откриваме използване на курсивен шрифт за отбелязване на ключови понятия по феноменологията на празника: „Колада“, „Коледни хлябове“, „Коледуване“.

Важно е, че в цитираната статия, както и в останалите статии, са дадени препратки към изданието (вж „Коледувани“).

Едновременно с това в статиите в корпуса на изданието се среща и споменаване на други традиции, освен основните третиранни. Например, в цитираната статия намираме препратка и към други празници – в случая към Гергьовден (във връзка със сламата, върху която е била положена на Коледа празничната трапеза; същата тази слама се слага по дърветата за повече плод на Гергьовден).

Внимателният преглед на статията „Връбница“ (с. 42–45) също посочва използване на различни синоними: „Цветница“, „Цветна неделя“, „Вая“, „Куклин ден“. В същата статия намираме препратки към статии „Лазаруване“, „Лазаров ден“ и т.н.

Самото съдържание на статиите разкрива изключително многообразие в различните региони. Например, лазарската „кукла“ е характерна за Казанлъшко; главно в Североизточна България на Цветница се извършват поминални обреди и т.н..

Възхищение предизвиква в разглежданата книга илюстративният материал, придружен от точни и лаконични информационни текстове. Експозиционните решения на илюстрациите са подходящо прецизирани.

Буди удивление отсъствието на показалец, както и на библиографски списък към публикацията. Вероятно, в едно ново издание на книгата, обърнато към най-широките слоеве на нашето общество, посочените елементи (показалец, библиографски списък) – ще станат информационни ключове към третираната проблематика.

КАРТОГРАФИРАНЕ НА ИСТОРИКО- АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ОБЕКТ – НОВ ПОДХОД В ПРЕДСТАВЯНЕТО НА РЕЗЕРВАТА „СБОРЯНОВО“

Теогора Витанова

Сборяново = Sboryanovo: Историко-археологически резерват = Historical and Archeological reservation: [Картография] / Общ. Исперих, Истор. Музей, Исперих; Състав.: Боряна Матева, Живка Михайлова, Валентин Минев; Прев.: Нели Петрова. – Пловдив: Изд. „Вион“, 2002. – 123 с.: ил. – Посв. На 20-год. от разкриването на Свещарската царска гробница.

Доброто познаване на историко-археологическите ценности е условие за написването на научната историография на всеки културен ареал.

Множество райони в България са истинска лаборатория за историци, археолози, културолози, изкуствоведи.....

Наскоро откритият – само преди 20 години – комплекс Сборяново постоянно привлича вниманието на учените от цял свят. За съжаление широката публика на нашето общество не разполага с достатъчно информация по това значимо комплексно явление на културата.

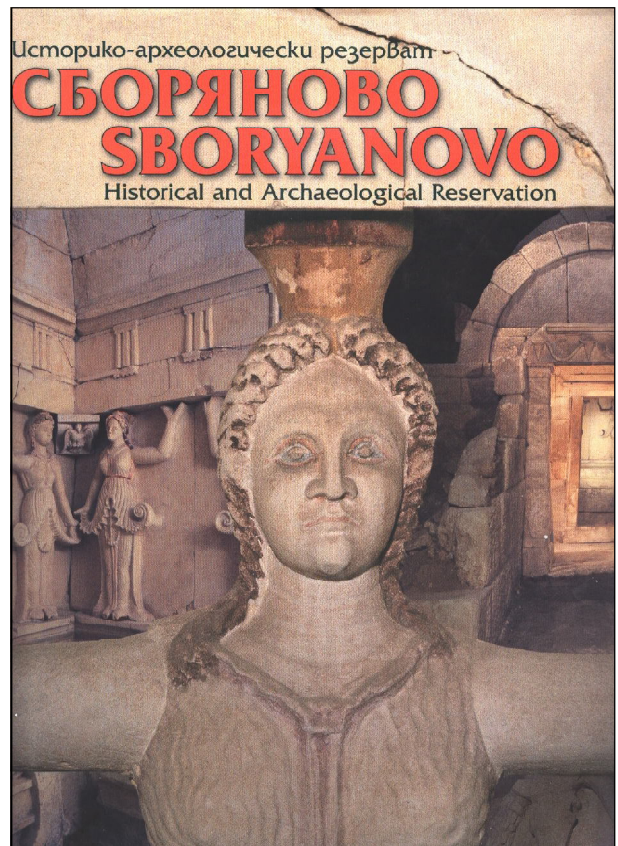
Представената тук книга е значима в два аспекта: тя е картография (не албум!) на комплекса Сборяново; изданието е адресирано към широкия кръг читатели.

Трудът съдържа основен корпус от снимков материал (с. 9–121), предхождан от предисловие (с. 5–8); в пределите му е разположена статия (с. 88–89).

Предисловието третира географското разположение на резервата Сборяново. Археологическото богатство на района е разгледано в детайли. Разкриват се обекти от важно значение за културолозите и археолозите не само в България, но и в световен мащаб. Споменава се скалата жертвеник Демир баба теке, която е по-подробно разгледана в статията, поместена в средата на изданието. И в двата текстови фрагмента (предисловието, статията) резерватът Сборяново намира интердисциплинарна трактовка, поднесена на достъпен език. Удачна е както представената мисъл на Херодот („Гетите мислят, че те не умират <... >“), така и художественото разкриване чрез снимков материал на природната красота на региона.

Статията, разположена в основния корпус на книгата, написана в същия, посочен по-горе стил (както и предисловието), по-подробно третира историческите данни, преплетени с легенди и вярвания. Може би за по-удачно композиране е възможно в едно ново издаване на книгата тази статия да бъде изведена или след предисловието или да бъде изнесена в края на книжния корпус.

Илюстративният материал на труда е богат, издържан естетически и професионално. Художествените фотографии са истинско произведение на изкуството, интересно представящи феноменологията на Сборяново. Фотографиите показват историко-културните обекти така, че те се открояват с тяхната ценност, значимост. От поместената статия следва да се изтъкне особено, че обособените две части на изданието показват известни различия: по-добре – лапидарно и справочно-информационно – са съставени описанията под илюстрациите във втората част. Причина затова, очевидно е фактът, че тези текстове са свързани със съвременния живот.

Не е ясно защо липсва съдържание към изданието, което следва да бъде направено при едно ново издание. Показалци – географски, предметен – биха обогатили едно такова ново издание. Библиографският списък на литературата по темата би бил ценна справочно-информационна ориентация в подобно начинание.

Не е ясно защо в публикацията като цяло не е посочено името на автора на текстовете (споменато е само името на преводача на английски език).

Идеята на издателите – да направят картографското издание на комплекса Сборяново за широката публика – е изпълнена чрез нивото на интересния дизайн, който е трудно достижим по принцип за подобни издания, и следва смело да бъде заявена от тях като **подзаглавие**.

**ПЪРВО КОМПЛЕКСНО
ИСТОРИКО-КУЛТУРНО
ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДОЛИНАТА
НА
РОЗИТЕ И ТРАКИЙСКИТЕ
ВЛАДЕТЕЛИ**

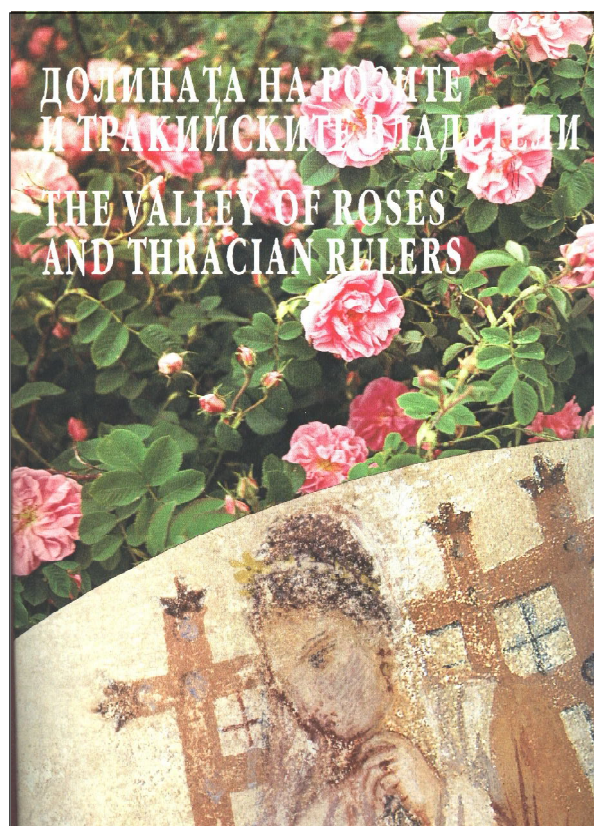
Ива Конярска

Долината на розите и тракийските владетели
= *The Valley of Roses and Thracian Rulers* / Общ.
Казанлък, Истор. музей „Искра“ Казанлък; Състав.:
Косъо Зарев; Авт. на текста: Георги Китов, Косъо
Зарев, Евтимка Димитрова. – Пловдив: Изд.
„Вион“, 2001. – 168с.: ил., карти.

Събитие е появата на книга, разкриваща интердисциплинарната проблематика на постмодерното време. Книгата е културологично изсветление на цял историко-културен регион. Това е първо комплексно историко-културно изследване на Долината на розите и тракийските владетели.

Широкият кръг от съставители, автори, художници на първото комплексно историко-културно изследване, подпомогнато както от община Казанлък, така и от историческия музей „Искра“ – Казанлък, обръща вниманието със сериозно компактно историко-географско въведение (с. 10) и изключително богат високо художествено илюстративен материал, придружен с точни, подробни описания.

Както предисловието, така и текстовете са дадени паралелно на български и английски език. Това е една книга съставена от три отделни части – предисловие (10

с.) и два корпуса на различна тематика (3–8 с.) и (73–80 с.).

Пълнота и лаконичност са ключовите думи, с които най-точно може да бъде диагностиран неозаглавеният увод към книгата (с. 10). Особено негово качество е достигнатото единство на третиране на културния и стопански живот в Казанлъшката долина.

„Има страници от миналото на всеки народ, които определят мястото в световната история. Има паметници, останали от хилядолетия като доказателство за човешкия гений“, както отбелязват авторите на това комплексно издание в увода на книгата – албум. Предисловието е кратък обзор на съдържанието на книгата. Самите съставители отбелязват богатата колекция от снимков материал, надничаш от страниците на книгата – снимки, непубликувани никога до сега. По този начин те са постигнали едно прекрасно композиционно решение на страниците на своето творение, като ни представят това полиграфически издържано луксозно издание. Вниквайки в предисловието, читателят навлиза в

два коренно различни свята, обединени от единен географски ареал – света на археологията и розопроизводството. Както сами съставителите отбелязват – „Уханье на рози и спомен за далечно минало, с това бихме желали да запомните „Долината на розите и тракийските владетели“.

Трудно е да бъде намерено нещо излишно в текста на увода. Въведението очевидно е плод на сериозен концептуален подход и познаване на детайлите за постигане на цялостна синхронна картина.

Представеният подход в увода със своята лаконичност и завършеност напълно естествено се преобразува в ментален гръбнак на изданието, съчетаващо в себе си албум от илюстрации и снимки, които пресъздават пред нас красотата, колорита и духа на Казанлъшката долина. Тези илюстрации, придружени от подходящите експозиционни решения и добре формулирани текстове в цялата книга, водят читателя през времето, през майсторството към творческия гений на народа, съграждал по тези земи.

От задълбочения подход на изданието като цяло става ясно, че тази книга-албум е предназначена за широка аудитория.

По повод нивото на публикацията искаме да поздравим нейните автори и при едно евентуално ново издание да им препоръчаме да го придружат с географски показалци (за микрорайониране и картографиране), както и предметен показалец на археологическите находки, и съответен библиографски списък на ползваната литература и съдържание. Това, от своя страна, води до нуждата от един нов вид подредба, подсказана от логиката, а именно вертикалната подредба: първо: предисловието; второ: „Долината на тракийските владетели“; трето: „Долината на розите“; четвърто: съдържанието и накрая библиографските данни.

Взимайки в ръце това издание – тази прекрасна книга, обогатяваща чрез своя интердисциплинарен подход на третиране на материята – първа по рода си, се разкрива едно високо в полиграфично по отношение произведение, с много добри експозиционни решения на разположение на материалите и прекрасен общ дизайн.

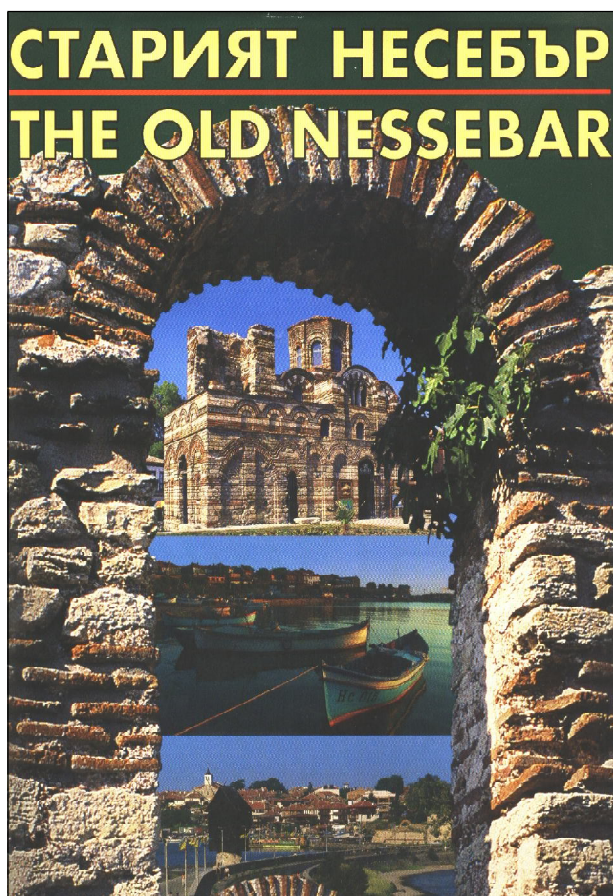
НОВО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДРЕВНИЯ ГРАД – АЛБУМ ЗА СТАРИЯ НЕСЕБЪР

Биляна Панайотова

Старият Несебър: Изследване – албум, Общ. Несебър; Истор. музей, Несебър; Съст.: Димо Кожухаров, Валентин Минев; Авт. на текст: Жана Чимбулева, Димитър Съсилов; Худож.: Ал. Гьошев. – Пловдив: Изд. „Вион“, 2004. – 152 с.: ил.

Събитие е появата на всяко ново комплексно изследване на старите градове на България. Такъв град като Несебър отдавна е престанал да бъде туристическа атракция, а представлява един ключов възел за разбирането на културата и цивилизацията. Гръцки, римски, християнски пластове в културата са насложени в стария Несебър и правилното им дешифриране е сериозно предизвикателство за археолози, културолози, историци, философи. Новото изследване – албум на обширния кръг от съставители, автори, художници, подпомогнато както от община Несебър, така и от историческият музей Несебър, обръща вниманието със сериозно компактно историографско въвеждане (с. 5–17) и изключително богат високо художествен илюстративен материал, придружен с точни, подробни описания.

Както предисловието, така и текстовете са дадени паралелно на български и английски език.

Пълнота и лаконичност са ключовите понятия, с които най-точно може да бъде диагностиран неозаглавеният увод към книгата (стр. –17), написан от Жана Чимбулева и Димитър Съсилов. С позоваване върху исторически документи те очертават историко-културния профил на стария Несебър (Месемврия и други названия). Обширна планетарна културно-цивилизационна рамка задава параметрите на представения обзор: Римската империя, разделянето на Източна и Западна Византия – са пространственият ареал на взаимовръзките на Несебър със света през вековете.

Акцентът върху художествените занаяти – феномен на бурно културно и икономическо оживление – отвежда към манастира „Св. Богородица Елеуса“ (XII–XIII в.), църквата „Св. Параскева“ (XIII в.), църквата „Христос

Пантократор“ (XIII–XIV в.), храма „Св. Иван Алитургетос“ (XIV в.), представени в хармоничен, единен калейдоскоп на религиозно-светското начало.

Особено качество на третираното изследване (увода) е достигнатото в него единство на третиране на културния и стопанския живот на Несебър. Проследени са художествените школи на Трявна, Елена, Боженци, Котел, Медвен, Жеравна, Градец в единство с несебърската школа. Архитектурните функции, конструкциите, материалите на отделните постройки на града светски, религиозни се трактуват като връх на българската култура в съответствие със световните ориентири. Старият Несебър (XVIII–XIX в.) оживява пред нас като един уникален шедьовър на националната и световната култура.

Трудно е да бъде намерено нещо излишно в текста на увода. Той очевидно е плод на сериозен концептуален подход и реално познаване в детайли на паметниците на града, представени в цялостна синхронна картина.

Описаният подход в увода – лаконичност и пълнота – напълно естествено се трансформира в основен корпус на изданието – албум от илюстрации, поднесени в удивително находчиви съответстващи на архитектурната мисъл на града гледни точки, които, като живи картини, пресъздават пред нас красотата, колорита, хармонията, духа на стария Несебър. Тези илюстрации, придружени от подходящи експозиционни решения и прецизни текстове, водят читателя през времето и епохите, през майсторството, към вечния творчески гений на народа, творил културата по тези земи.

Задълбоченият подход на изданието като цяло, очевидно е обърнат към голям кръг от хора. По повод брилянтната публикация искаме да поздравим нейните автори и при едно нейно ново издание да им препоръчаме да го придружат с подходящи показалци (по историческите обекти) и съответен библиографски списък на ползваната литература.

